

Wyliczenie odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na użytkach zielonych

1. Podejście wg Prawa Łowieckiego

– podstawa prawna: ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA z dnia 15 lipca 2002 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych [Dz.U.02.126.1081 z dnia 9 sierpnia 2002 r.] § 4 ust. 7 „*Wysokość odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach ustala się na podstawie ostatecznego szacowania, uwzględniając wartość utraconego plonu (masy zielonej lub siana) w danym sezonie wegetacyjnym oraz koszty doprowadzenia uszkodzonej powierzchni do stanu pierwotnego; koszty te wylicza się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej niezbędnych do wysiania nasion*”.

Metoda zagospodarowania wg zasad prateotechnicznych „Pełna uprawa”

Kolejność zabiegów uprawowych:

- orka pługiem łąkowym, talerzowanie lub bronowanie broną ciężką oraz wałowanie wałem ciężkim
- wałowanie wałem pierścieniowym na terenach silnie zbrylonych
- wysiew nasion, bronowanie broną lekką i wałowanie wałem lekkim
- pielęgnacja (alternatywnie) młodych zasiewów poprzez przykaszanie szybko odrastających chwastów oraz zasilanie rozwijających się siewek traw nawozem łatwo przyswajalnym tj. saletrą amonową (0,5-1 q/ha po I przykoszeniu pielęgnacyjnym).

Koszty doprowadzenia uszkodzonej powierzchni 1 ha użytku zielonego do stanu pierwotnego na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych oraz wartości rynkowej nasion mieszanki traw

Ceny brutto zgodnie z Ustawą o cenach
Gleby mineralne

Tabela 1

Lp	Wyszczególnienie	j.m.	Ilość	Cena zł	Wartość zł	Uwagi
1	Orka 20-25 cm	ha	1	211,00	211,00	wg cennika Polskiego Związku Pracodawców–Usługodawców Rolnych (PZPUR) na 2008 rok
2	Wysiew nawozów	godz.	0,5	90,00	45,00	wg LODR
3	Talerzowanie "na krzyż"	godz.	1,5	95,00	142,50	wg cennika KR Lubiszyn
4	Bronowanie broną 5 polową	godz.	0,5	95,00	47,50	
5	Wałowanie wałem ciężkim	godz.	1,2	95,00	114,00	wg PZPUR
6	Siew siewnikiem zbożowym bez przewodów nasiennych	ha	1	147,00	147,00	
7	Bronowanie broną lekką	godz.	0,5	95,00	47,50	wg KR Lubiszyn
8	Wałowanie wałem lekkim	godz.	1	95,00	95,00	wg KR Lubiszyn
9	Mieszanka traw	kg	30	12,50	375,00	Centrum Zaopatrzenia Ogrodniczego WSO, Warszawa
	RAZEM	X	X	X	1224,50	

2. Podejście wg Standardów Rzeczoznawców Majątkowych

Rolnik ma prawo podpisać ugodę z Kołem Myśliwskim na każdych warunkach a nawet zrezygnować z odszkodowania w imię spodziewanych, innych korzyści. Dlatego rolnicy często pytają, ile można żądać za uszkodzenie użytki zielonego przez dziki a ile za utracone plony.

Określenie wartości odszkodowania za szkody na UZ powinno nastąpić na zasadach Kodeksu Cywilnego, czyli powinno obejmować wszystkie szkody, nie tylko bezpośrednią utratę plonów (zbiorów) ale także utracone korzyści przyszłe. Ponieważ KC nie mówi nic na temat technicznej strony wyliczenia tego odszkodowania, należy się posłużyć metodami stosowanymi przez rzeczoznawców majątkowych (rzeczoznawcy działają na podstawie Ustawy o gospodarce nieruchomościami). W tym przypadku zastosowanie będzie miał Standard V.8 standardów zawodowych rzeczoznawców majątkowych. Standard posługuje się pojęciem „wynagrodzenie”, które obejmuje:

- zadośćuczynienie za straty jakie poniósł władający nieruchomością,
- rekompensatę za utracone korzyści, które władający mógłby uzyskać gdyby nie doszło do szkód,

W dalszych rozważaniach zajmiemy się wyłącznie problemem odszkodowania za utracone pożytki, ponieważ problem utraty wartości nieruchomości (UZ) z tytułu szkód łowieckich w większości przypadków nie występuje. Tak więc, w granicach przyjętego zakresu problemu odszkodowania będzie się mieścić utrata pożytków z UZ w okresie od wystąpienia szkody do momentu przywrócenia do stanu pierwotnego, w tym: utrata pożytków w I roku oraz (ewentualnie) straty spowodowane niemożliwością korzystania z nieruchomości w okresie dłuższym niż jeden sezon wegetacyjny.

Dla określenia wielkości szkód należy ustalić powierzchnię terenu UZ zniszczonego przez dziki.

Wyliczenie wysokości odszkodowania zależy od rodzaju gleby pod UZ, rodzaju UZ (łąka, pastwisko), momentu w okresie wegetacyjnym, kiedy szkoda wystąpiła oraz od czasu, jaki jest potrzebny do całkowitego przywrócenia zdolności plonowania (tzw. okres leczenia rany). W praktyce najczęściej szkody wyrządzone przez dziki dotyczą utraty całości lub części plonu a ponadto należy określić koszt prac rekultywacyjnych (pratotechnicznych). Wysokość plonów przyjmuje się jako tzw. przewidywaną w danych warunkach, a więc nie może to być średnia GUS albo inna, dowolnie przyjęta wartość. Poziom cen produktów (zielonki, siana) do określenia odszkodowania należy przyjmować z daty ich zbioru. Od wartości utraconego plonu odlicza się nieponiesione nakłady, co w Standardzie nie jest dokładnie określone, ale przez co należy rozumieć głównie nieponiesione koszty zbioru. Zróżnicowanie podejścia do ustalenia odszkodowania będzie zależało też od momentu wystąpienia szkód w trakcie okresu wegetacyjnego. W przypadku, gdy szkody nastąpiły przed rozpoczęciem cyklu produkcyjnego, należy się odszkodowanie za brak możliwości korzystania z UZ w danym roku, które może być obliczone nie według utraconego plonu, ale np. według porównawczego czynszu dzierżawnego powiększonego o (do) 50%. Nie można z góry określić, czy wyliczenie odszkodowania w oparciu o plon czy w oparciu o czynsz jest korzystniejsze (dla rolnika) w konkretnym przypadku – wymaga to każdorazowo szczegółowych wyliczeń. Pozostaje jeszcze problem ustalenia strat na powierzchni uszkodzonej za okres dochodzenia do pełnej zdolności produkcyjnej. Standard V.8 przyjmuje, że dojście do pełnej zdolności produkcyjnej następuje w 2 roku, a obniżenie plonu w roku pierwszym wynosi do 30%. Należy pamiętać, że ustalona w ten sposób kwota odszkodowania jest określana w oparciu o ceny bieżące i jest płatna z góry. Sposób ten jest korzystny dla właściciela gruntów ponieważ nie uwzględnia dyskontowania przyszłych strumieni pieniężnych, odzwierciedlających prognozowane obniżki plonów w poszczególnych latach.

Przyjęto poziom kosztów prac pratotechnicznych na UZ na podstawie KNR w kwocie 1220 zł/ha (0,122 zł/m²).

Przyjęto utratę II pokosu w roku zabiegu – 40% plonu rocznego całkowitego, który wynosi 8,5 t/ha siana.

Nieponiesione koszty zbioru roślin koszyka przyjęto na dla UZ na poziomie 365 zł/ha (0,0365 zł/m²).

Tabela 2 przedstawia przykładowe wyliczenie wartości odszkodowania za utracone pożytki wg przyjętych założeń.

Tabela 2. Przykład wyliczenia wartości odszkodowania za szkody łowieckie na UZ							
wg cen rynkowych siana (woj. śląskie)		Plon t/ha					
Wyszczególnienie	Ilość	wyjściowy	ubytek %	skorygowany	Razem ubytek	Cena jedn. zł/t	Wartość ubytku zł/ha
Na użytku zielonym							
Utrata plonu w roku przywrócenia do stanu poprzedniego (roku zabiegu)	1	3,40	100%	0	3,40	266 (Allegro, Warszowice, 01-2009)	904,40
Utrata plonu w 1 roku po zabiegu (koszt utraconych korzyści)	1		30%	2,38	1,02		306,00
Razem utrata plonu	x	x	x	x	4,42	x	1210,40
Nieponiesione koszty zbioru w 1 roku							-365,00
Prace pratotechniczne na UZ							1220,00
Razem odszkodowanie							2065,40

3. Podejście wg czynszu alternatywnego

W przypadku, gdy cała działka jest wyłączona z produkcji (lub zajęta jest w taki sposób, że uniemożliwia to normalne użytkowanie) na co najmniej jeden sezon produkcyjny, Standard V.8 dopuszcza stosowanie metody uproszczonej, tzw. pola zastępczego – w warunkach, gdy występuje zgodność interesów rolnika i drugiej strony. W tej metodzie zakłada się, że rolnik przeniesie swoje uprawy na pole zastępcze wydzierżawione od innego właściciela. Należy wówczas wyszukać w pobliżu pole o podobnych walorach produkcyjnych i uzgodnić z właścicielem czynsz dzierżawny. Wysokość odszkodowania powinna odpowiadać wysokości uzgodnionego czynszu, ewentualnie powiększonego (w skrajnych przypadkach) nawet o 50% z tytułu lokalizacji pola zastępczego. Np. w sąsiedztwie łąki zniszczonej przez dziki, ANR wydzierżawia UZ za czynsz 1,0 dt pszenicy (za II półrocze 2008 r, wg komunikatu GUS, 53,8 zł/dt). W analizowanym przypadku odszkodowanie liczone za pierwszy rok (rok szkody), wyniosłoby odpowiednio $1 \times 538 = 538$ zł oraz 161 zł za spadek plonu w I roku po zabiegu – razem 699 zł/ha, czyli ok. 34% wartości wyliczonej metoda pełną. Przy założeniu, że czynsz byłby powiększony (skorygowany) o 50%, łączna kwota odszkodowania wyniosłaby dla tej metody 1049 zł/ha. Dlatego rolnicy powinni uważnie analizować, co proponuje im Koło Łowieckie.

Roman Włodarz – Prezes Śląskiej Izby Rolniczej

Katowice, styczeń 2009